

‘Quickscan natuurtoets spoortunnel, Wierden’

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*

COLOFON

Titel: 'Quickscan natuurtoets spoortunnel Wierden'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Status: Definitief rapport

Projectcode: 09063

Datum: 24 maart 2009

Auteur: Ing. J.G. Lindenholz

Eindredactie: Drs. I. Veeman

Veldonderzoek: Ing. J.G. Lindenholz

Opdrachtgever: Stedenbouwkundig adviesbureau Witpaard
Contactpersoon: Dhr. C. Grit & mevr. M. Yigit

.....

EcoGroen Advies BV

Postbus 625

8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2009)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Lindenholz J.G. (2009). 'Quickscan natuurtoets spoortunnel Wierden. Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 09-063. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting

1	Inleiding.....	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	3
2.1	Inleiding.....	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998.....	3
2.3	Nota Ruimte	3
3	Flora en fauna van de onderzoeksgebieden.....	4
3.1	Methode.....	4
3.2	Flora en vegetatie.....	4
3.3	Zoogdieren.....	4
3.4	Broedvogels	6
3.5	Amfibieën.....	7
3.6	Overige soorten.....	7
4	Geraadpleegde bronnen.....	8

Bijlagen

I	Begrenzing van het plangebied
II	Wettelijk kader

SAMENVATTINGEN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Stedenbouwkundig adviesbureau Witpaard (contactpersonen dhr. C. Grit en mevr. M. Yigit) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de realisatie van een spoorwegtunnel ter hoogte van de Noord-Parallelweg en de Dikkensweg in Wierden. Het onderzoeksgebied betreft een bestaande weg, meerdere woningen en diverse bomen en struiken. Oppervlaktewater ontbreekt.

De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

Het onderzoek is gebaseerd op een locatiebezoek op 11 februari 2009, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens, beleidsstukken en bekende ecologische principes.

Situatie en gebiedsbescherming

Op basis van de ligging en aard van de ruimtelijke ingrepen kan geconcludeerd worden dat deze geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden, Beschermde Natuurmonumenten, EHS of specifieke natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

- In het plangebied zijn geen beschermde en bedreigde plantensoorten aangetroffen. Gezien bekende verspreidingsgegevens en de terreingesteldheid worden ook geen beschermde (ontheffingsplichtige) soorten verwacht;
- Schade aan de strikt beschermde vleermuizen dient te worden voorkomen. Mogelijk zijn vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in de bebouwing. Aanvullend onderzoek zal moeten uitwijzen of daadwerkelijk vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn. In de te kappen bomen zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. De voorgenomen plannen hebben naar verwachting geen nadelige gevolgen op vlieg- en/ of jachtroutes en foeragerende vleermuizen;
- Het voorkomen van de middelhoog beschermde Steenmarter is bekend uit Wierden en omgeving. Tijdens het veldbezoek was het niet mogelijk de bebouwing van binnen en van dichtbij te bekijken. Het voorkomen van Steenmarter in het plangebied kan daarom niet worden uitgesloten. Overige zwaarder beschermde zoogdieren worden niet verwacht;
- Verspreid in het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten;
- In de groenstructuren zijn broedvogels van bos en struweel zoals Roodborst, Heggenmus, Winterkoning, Merel, Vink en Houtduif te verwachten. In de bebouwing is broedbiotoop aanwezig voor een soort als Huismus. Het plangebied is niet geschikt voor weidevogels en er zijn geen aanwijzingen voor nesten van ontheffingsplichtige broedvogels (uilen, spechten en roofvogels);
- Laag beschermde amfibieënsoorten als Bruine kikker en Gewone pad zijn overwinterend te verwachten. Zwaarder beschermde soorten worden gezien bekende verspreidingsgegevens en de terreingesteldheid niet verwacht;
- Er zijn geen reptielen of beschermde vissen en ongewervelden aangetoond of te verwachten.

Ontheffing en compenserende en mitigerende maatregelen

- Het aanvragen van een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet is voor flora, broedvogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden niet aan de orde;
- Om schade aan vleermuizen te voorkomen zal gericht vleermuizenonderzoek uitgevoerd moeten worden met een 'batdetector'. Op deze wijze kan bepaald worden of de bebouwing – waar potentiële vaste verblijfplaatsen zijn aangetroffen – als verblijfplaats voor vleermuizen fungeert;
- Aanvullend onderzoek naar Steenmarter zal moeten plaatsvinden om vast te stellen of deze soort voorkomt in het plangebied. Dit kan gelijktijdig met het aanvullende vleermuizenonderzoek plaatsvinden;
- Werkzaamheden die broedlocaties van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten buiten de periode 15 maart en 15 juli. Overigens wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum
- Voor de in het plangebied mogelijk voorkomende zoogdieren en amfibieën wordt als belangrijkste mitigerende maatregel fasering in tijd genoemd. Schade is – indien de planning van activiteiten dit toelaat – te minimaliseren door grondwerkzaamheden en het eventueel verwijderen van beplanting, zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september – oktober. Dit is buiten de voortplantingsperiode van veel dieren, dus buiten de periode waarin dieren extra kwetsbaar zijn.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Stedenbouwkundig adviesbureau Witpaard (contactpersonen dhr. C. Grit & mevr. M. Yigit) heeft EcoGroen Advies B.V. een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Dit in verband met de realisatie van een spoorwegtunnel ter hoogte van de Noord-Parallelweg en de Dikkensweg in Wierden.

In verband met de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet en de geldende regelgeving in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

In het voorliggende onderzoek worden de mogelijke consequenties in beeld gebracht van de herontwikkeling van de locatie en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie

Het plangebied ligt in het stedelijke gebied van Wierden, zie figuur 1. Het onderzoeksgebied betreft een bestaande weg, meerdere woningen en diverse bomen en struiken. Oppervlaktewater ontbreekt. De plannen bestaan uit de realisatie van een spoorwegtunnel. Hiervoor zullen enkele huizen worden gesloopt en bomen worden gekapt. Op de kaart in bijlage I is de exacte begrenzing van het plangebied weergegeven.

Figuur 1: Luchtfoto met de situering van het plangebied.
(Bron kaartondergrond: Google earth).

1.3 Algemene opzet

Voorliggende quickscan is gebaseerd op één locatiebezoek, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens (zie Geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het plangebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de te verwachten effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden en soorten. Indien van toepassing wordt aangegeven of het aanvragen van een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet en het nemen van mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig is.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. Globaal zijn er drie verschillende typen beschermde gebieden te onderscheiden, elk met een eigen beschermingsregime:

- Natuurbeschermingswet, waarin o.a. opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

In de onderstaande paragrafen wordt ingegaan op de eventuele effecten die de geplande herontwikkeling kan hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de nabijheid van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden, zoals Habitat- of Vogelrichtlijngebieden. Dichtstbijzijnd Natura 2000-gebied is het 'Wierdense Veld' op een afstand van ruim 4 kilometer.

Het 'Wierdense Veld' is een restant van een veenlandschap in Twente. Het gebied is begroeid met vochtige heide en enkele berkenbosjes. Op dekzandruggen komt droge heide voor en op de lage delen zijn enkele met water gevulde veenputten aanwezig. Instandhoudingdoelstellingen zijn opgesteld voor vier habitattypen. Vanwege de binnenstedelijke ligging van het plangebied, de tussengelegen afstand en de lokale aard van de werkzaamheden worden negatieve effecten op dit gebied uitgesloten.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur in het leven geroepen en worden ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied aangewezen.

De locatie ligt niet in de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur en behoort ook niet tot andersoortige gebieden die vanwege specifieke natuurwaarden door de provincie zijn aangewezen. Door de binnenstedelijke ligging en de lokale aard van de werkzaamheden wordt geconcludeerd dat er geen aantasting plaatsvindt van gebieden die door de provincie zijn aangewezen.

3 FLORA EN FAUNA VAN DE ONDERZOEKSGBIEDEN

3.1 Methode

Het onderzoek is gebaseerd op één veldbezoek uitgevoerd op 11 februari 2009. Tijdens dit veldonderzoek is aandacht besteed aan beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet –vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten die ontheffingsplichtig zijn (FFW tabel 2 en 3)– en aan bedreigde (Rode Lijst) soorten. Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ‘expert judgement’, een uitspraak gedaan over de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die op de locatie en in directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in onderstaande tekst kort toegelicht. Een toelichting op de beschermingsstatus is gegeven in bijlage I.

3.2 Flora en vegetatie

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen. De aangetroffen soortensamenstelling bestaat uitsluitend uit algemene soorten en is kenmerkend voor enigszins voedselrijke omstandigheden. Soorten die zijn aangetroffen zijn onder andere Zachte ooievaarsbek, Velzuring, Kropaar, Brem, Klimop, Zomereik, Ruwe berk, Gewone braam, Gewone Hulst. Daarnaast zijn diverse gecultiveerde planten aanwezig.

Gezien de aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid zijn ook geen beschermde of bedreigde (Rode Lijst-) soorten te verwachten in het plangebied.

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders etc. Gedurende het veldonderzoek is specifiek gelet op dergelijke ruimten. In het woonhuis zijn potentieel geschikte ruimten aanwezig, die gebruikt kunnen worden als vaste verblijfplaats. Kieren en spleten kunnen als invliegopeningen dienen naar een verblijfplaats in spouwmuren of onder dakbeschot. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen of de te slopen bebouwing daadwerkelijk als vaste verblijfplaats wordt gebruikt. Zie voor nadere informatie het kader op de volgende pagina.

In de bomen zijn geen ruimten aangetroffen die kunnen dienen als vaste verblijfplaats van vleermuizen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen kan zodoende worden uitgesloten.

Gericht vleermuizenonderzoek

Zodra geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen beschadigd kunnen worden, dienen in het daarvoor geschikte seizoen (mei – september) (meerdere) nachtelijke onderzoeken te worden uitgevoerd. Vaste verblijfplaatsen kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven (mei – half juli), baltslocaties en paarverblijven (half augustus – september) en winterverblijven (half oktober– begin april). De genoemde perioden zijn globaal en kunnen afhankelijk van het weer wat eerder of later in het seizoen liggen.

Het is niet mogelijk onderzoek in de maanden november – april uit te voeren in verband met de winterslaap van deze dieren. Ze zijn dan niet alleen inactief, maar verblijven bovendien vaak op andere locaties dan gedurende het zomerhalfjaar.

Onderzoek naar vliegroutes en foerageergebieden kan worden gecombineerd met onderzoek naar vaste verblijfplaatsen.

Met behulp van een 'batdetector' kunnen de ultrasone geluiden van vleermuizen voor de mens hoorbaar gemaakt worden en kunnen soorten op naam worden gebracht. Vaste verblijfplaatsen kunnen gelokaliseerd worden aan de hand van zichtwaarnemingen van in- en uitvliegende exemplaren.

Nieuw protocol vleermuizen

Onlangs is door het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) een nieuw protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen. Het doel van dit protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek, ook in de richting van ontheffingsaanvragen. Het protocol wordt ondersteund door Dienst Landelijk Gebied (Ministerie van LNV) en Zoogdiervereeniging VZZ'.

In de praktijk betekent dit dat het aantal bezoekmomenten in veel situaties omhoog gaat in vergelijking met wat afgelopen jaren gangbaar was.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en kunnen zodoende beschermd zijn. In het plangebied worden geen lijnvormige structuren verwijderd die als vliegroute zouden kunnen dienen voor vleermuizen.

Potentiële foerageergebieden

Het plangebied wordt mogelijk als foerageergebied gebruikt door enkele vleermuissoorten. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Het gebied zal echter ook na de herinrichting haar functie behouden als foerageergebied voor vleermuizen.

Steenmarter

Het voorkomen van de middelhoog beschermde Steenmarter (FFW tabel 2) is bekend uit Wierden en omgeving. (waarneming.nl). Tijdens het veldbezoek was het niet mogelijk de bebouwing van binnen en van dichtbij te bekijken. Het voorkomen van Steenmarter in het plangebied kan daarom niet worden uitgesloten.

Steenmarter is een moeilijk vast te stellen soort. Navraag bij de bewoners van de huizen levert mogelijk aanvullende informatie op over het voorkomen van

de soort. Daarnaast kan tijdens het aanvullend onderzoek naar vleermuizen worden gekeken naar foeragerende Steenmarters en sporen als uitwerpselen, prenten en prooiresten die wijzen op het voorkomen van de soort.

Overige zoogdieren

Met name in de bosschages is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine zoogdiersoorten te verwachten c.q. vastgesteld, namelijk Egel, Aardmuis, Veldmuis, Bosmuis, Huisspitsmuis en Rosse woelmuis. Mogelijk komt ook de niet beschermde soort Huismuis voor. Juridisch zwaarder beschermde soorten (m.u.v. Steenmarter) zijn niet aangetroffen en ook niet te verwachten.

Bij de planrealisatie zullen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten echter niet aan de orde, omdat hiervoor een vrijstelling geldt.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan – indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat – geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

3.4 Broedvogels

Het moment van het veldbezoek – buiten het broedseizoen van bijna alle vogels – was ongeschikt om broedvogels te inventariseren. Op basis van terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en ‘expert judgement’ is echter een uitspraak te doen over de (mogelijke) soortensamenstelling.

De aanwezige bosschages en struweel vormen geschikt broedbiotoop voor vogels als Roodborst, Heggenmus, Winterkoning, Merel, Vink en Houtduif. In de bebouwing is broedgelegenheid aanwezig voor Huismus (Rode Lijst 4 status ‘gevoelig’).

Het plangebied is niet geschikt voor weidevogels en er zijn verder geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van vogels met een jaarrond vaste verblijfplaats (uilen, spechten en roofvogels).

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de aanwezige soorten kan de periode tussen 15 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Als in de periode 15 juli – 15 november gestart wordt met de werkzaamheden dan is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Huismus en Houtduif aanwezig zijn in de invloedsfeer van de plannen. Huismus kan namelijk broeden tot half september en Houtduif tot 15 november. Als ‘beïnvloedingszone’ wordt vaak een afstand van <20 meter tot de plek van de werkzaamheden aangehouden.

Werkzaamheden hoeven niet altijd voor het broedseizoen te worden afgerond op voorwaarde dat er geen broedgelegenheid ontstaat. Daarbij kan het helpen om het ontstaan van ruigtestroken te voorkomen.

3.5 Amfibieën

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater kan voortplanting van amfibieën worden uitgesloten. Mogelijk worden ruigte en strooisellaag beperkt als overwinteringsgebied gebruikt door Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander.

Door het bouwrijp maken van het plangebied kunnen overwinterende amfibieën geschaad worden. Omdat het allen 'algemene soorten' betreft, geldt automatisch een vrijstelling van de Flora- en faunawet en is geen ontheffing annex artikel 75 nodig.

3.6 Overige soorten

Gezien de terreingesteldheid van het plangebied en bekende verspreidingsgegevens, kan worden geconcludeerd dat er geen reptielen en beschermde vissen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden aanwezig zijn.

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

Bode A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger (1999). *De Zoogdieren van Overijssel*. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht.

Groenloket Overijssel
(<http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/groenloket/groenloket.html>)

Kapteyn K. (1995). Vleermuizen in het landschap; Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV/ Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2009). Natura 2000-gebieden.
(www.synbiosys.alterra.nl/natura2000)

Natuurloket (www.natuurloket.nl).

Nöllert, A. & C. Nöllert, 1992. *Amfibieëngids van Europa*.

Provincie Overijssel (<http://provincie.overijssel.nl/>).

Provincie Overijssel (2008). *Streekplan Overijssel 2000+*; Plannen voor Ruimte, Water en Milieu. Streekplan met wijzigingen tot mei 2008. Provinciale Staten van Overijssel

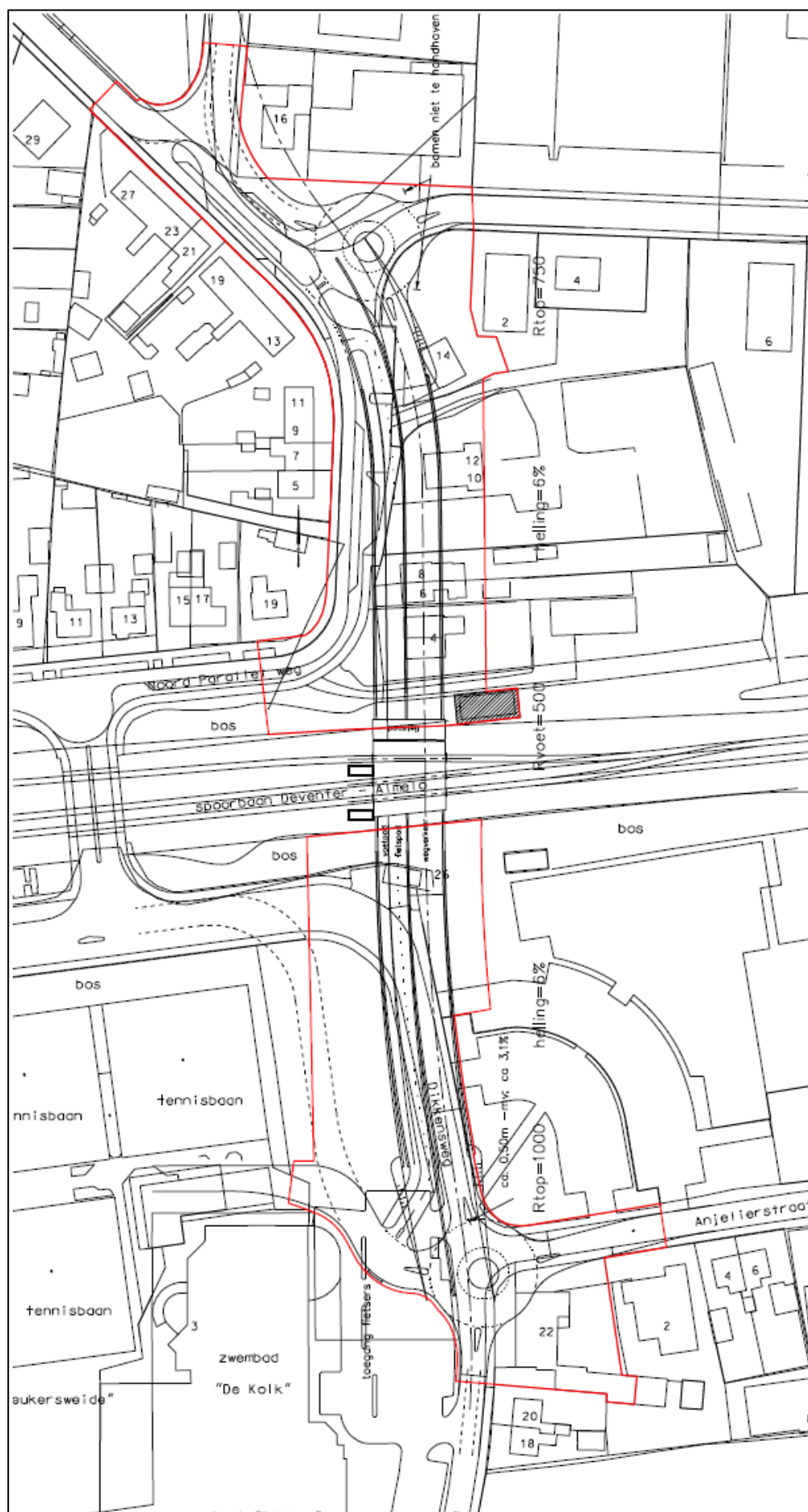
RAVON (www.ravon.nl).

SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002). Atlas van de Nederlandse *broedvogels 1998-2000*. -Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGEN

BIJLAGE I: BEGRENZING VAN HET PLANGEBIED

BIJLAGE II: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (Ffwet) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer.

De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetswijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de Ffwet. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Ffwet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De Ffwet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de Ffwet. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten

Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in

redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Bijlage 1 'Algemene soorten'

Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Bijlage 2 'Overige soorten (gedragscode)'

Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:

- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Bijlage 3 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'

Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV.

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹;
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden. Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de Ffwet een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor Rode Lijstsoorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

³ a) de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Vanaf dat moment heeft Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving verankerd. Nederland zal aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging waarborgen rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Momenteel is Nederland drukdoende om voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheerplannen op te stellen.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.